

## طراحی فضاهای امن

دکتر حمیدرضا عامری سیاهوئی\*

### چکیده

امروزه بزهکاری و دیگر رفتارهای ضد اجتماعی و ترس ناشی از آن به مهم‌ترین دغدغه‌های مردم تبدیل شده است. با وجود اینکه مؤلفه‌های مؤثر در ارتکاب جرم فراوان می‌باشد، در این مقاله تأکید شده است که یک طراحی مناسب می‌تواند با تلفیق اصول ساده پیشگیری وضعی از جرم به برقراری امنیت در مناطق مسکونی کمک نماید.

### کلید واژگان

بزهکاری، ناامنی، طراحی محیطی، پیشگیری از جرم.

---

\* گروه مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه پیام نور هرمزگان

## مقدمه

۱. امروزه افزایش جرائم علیه اشخاص<sup>۱</sup> (مانند قتل، تجاوز و حملات مسلحانه) و اموال و ترس ناشی از آن، باعث تنزل کیفیت زندگی و نظام اقتصادی در سطح کشورها شده است. با این وجود برای کمتر از یک سوم این جرائم راه کار ارائه شده است. با توجه به اینکه طراحی به عنوان یک تخصص برای ایجاد محیط اجتماعی و فیزیکی قابل زیست که دارای نظم، پویایی و امنیت باشد مورد استفاده قرار می گیرد این تحقیق به بررسی برخی اصولی پرداخته است که طراحان در استفاده امنیت مدار از زیست بوم مد نظر دارند. این اصول تحت عنوان پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی<sup>۲</sup> در چندین ایالت آمریکا نتایج موفقیت آمیزی داشته است.

## ۲. رابطه میان محیط فیزیکی و جرم

اگرچه در طی سالهای گذشته مطالعات فراوانی در زمینه ارتباط میان محیط زندگی و جرم صورت گرفته است، اما با انتشار کتاب جین جکاب تحت عنوان «زندگی و مرگ در شهرهای بزرگ آمریکا» بود که طراحان معاصر و متخصصین جرم شناسی متوجه این امر مهم شدند. جکاب چند عامل اساسی را در ایجاد شهری سر زنده و پرتحرک شایان ذکر می داند که از آن میان می توان به ایجاد فضاهای عمومی و خصوصی برای فعالیت های روزانه، مراقبت کامل از خیابان ها، ایجاد موانع و روشنایی کافی اشاره نمود. بنا به گفته وی

۱. بنا به گزارش دادگستری ایالات متحده، قریب به ۱۴ میلیون جرم علیه اشخاص (قتل، تجاوز، چپاول و حملات مسلحانه) و ۱۲/۱ میلیون جرم علیه اموال (دزدی و سرقت اتومبیل، آتش سوزی) گزارش شده است.

2. CPTED: The Crime Prevention Through Environmental Design.

موجی از علاقه نسبت به برقراری ارتباط میان محیط و جرم به وجود آمد که از جمله نتایج آن می‌توان به گسترش بحث نقش طراحی محیطی در جرم‌شناسی اشاره کرد. از مشهورترین طراحان معمار می‌توان، اسکار نیومن، را نام برد که در کتاب خود با عنوان «فضاهای حفاظت شده» تعاریف گسترده‌تری از آنچه که امروزه پیشگیری از ارتکاب جرم از رهگذر طراحی محیط می‌نامیم ارائه داده است. نظریه‌های نیومن در دهه هفتاد (۱۹۷۰) میلادی در آمریکا به اجرا در آمد. هم زمان با سرمایه‌گذاری در اواخر دهه هفتاد در این خصوص، علاقه دولت به رابطه میان جرم و محیط از بین رفت، اما در اواخر دهه هشتاد و اوایل دهه نود میلادی با بالا رفتن آمار جرم و طبیعتاً ترس ناشی از آن، همان نظریه مجدداً متداول شد. به عنوان مثال، در سال ۱۹۸۷ قانون‌گذار فلوریدا لایحه قانون «امنیت شهروندی» را تصویب نمود که برای اجرای آن بودجه‌ای برای بهبود وضعیت شهری با به کارگیری راهبردهایی چون پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی، فضای حفاظت شده و امنیت محیطی اختصاص داده شد. تورنتو و اونتاریو در کانادا نیز برنامه‌های خود را با طرح حمایت از زنان در برابر خشونت در محیط - های شهری آغاز نمودند. جوامع دیگری نیز تشکلهایی در زمینه ایجاد همکاری میان طراحان، برنامه ریزان و پلیس در پاسخ به مطالبات عموم مردم ایجاد نمودند.

### ۳. مفهوم بزهکار و بزه

در دو دهه اخیر، تحقیقات جرم‌شناختی، اطلاعات زیادی را در مورد زمان، علت و چگونگی ارتکاب جرم در اختیار ما قرار داده است.<sup>۳</sup> بر اساس این تحقیقات، مجرم سعی دارد در حداقل زمان ممکن و با صرف حداقل انرژی مرتکب جرم شود تا احتمال

۳. در این خصوص نگاه کنید به: ایان کلوکوهن، طراحی عاری از جرم، ترجمه مهرداد رایجیان و حمید رضا عامری سیاهویی، انتشارات میزان، ۱۳۸۸، صص ۳۱ به بعد.

دستگیری وی به حداقل برسد. این به این معنا است که به احتمال زیاد، جرم در مکانی به وقوع می‌پیوندد که مجرم نسبت به آن آشنایی کامل دارد (به عنوان مثال نزدیک محل سکونت، محل کار یا مدرسه). زیرا در این مکان‌ها مجرم به خوبی می‌داند که چه کسی زندگی می‌کند، کار می‌کند و یا از آن مکان‌ها بازدید می‌نماید و نیز کاملاً اشراف دارد که کجا و چه هنگام مرتکب جرم خواهد شد و چه اهدافی دنبال می‌شود و یا آیا بزه دیدگانی نیز وجود خواهند داشت یا خیر؟

بزه‌کاران در این مکان‌ها به دلیل آشنایی کامل با محیط، همچون افراد ساکن در محل، رفتار می‌نمایند.

ثانیاً، جرم‌ها بیشتر در زمان‌هایی اتفاق می‌افتد که جریانات عادی و روزمره از جمله خرید، رفت و آمد به محل کار یا مدرسه صورت می‌گیرند، البته آن هم درست در زمانی که هیچ شاهدی در اطراف محل حادثه به چشم نمی‌خورد. به عنوان مثال، خانواده‌ای را فرض کنیم که تمامی اعضای آن در محل کار حاضر و به هر حال خارج از خانه هستند یا به مدرسه رفته‌اند و بنابراین ساعت‌های متمادی خانه را خالی گذاشته‌اند و شرایط را برای سرقت آسان کرده‌اند و یا بیمارستانی که در آن محل کارمندان در حال تعویض شیفت خود هستند و در پارکینگ در حال رفت و آمد می‌باشند.

این حقایق، نیاز به برخی راه کارهای بنیادین را مشخص می‌کند که بتوان از طریق آنها:

الف) تلاش و هزینه برای ارتکاب جرم را افزایش داد،

ب) درصد احتمال ردیابی بزه‌کار را بیشتر نمود، زیرا همیشه فردی در صحنه ارتکاب جرم حضور دارد که هرگونه رفتار و حرکت مشکوک را گزارش نماید. این رویکرد در پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی، اتخاذ شده است.

#### ۴. پیشگیری از ارتکاب جرم از گذر طراحی محیطی

اصل اساسی پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی بر این فرض مبتنی است که طرح و کاربرد محیط مستقیماً بر رفتار انسان تأثیر می‌گذارد.<sup>۴</sup> همچنین ترسی که از ارتکاب جرم ناشی می‌شود نیز بر شرایط زندگی تأثیرگذار است.

پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی از دو جهت با روش‌های سنتی مبارزه با جرم فرق دارد: اول اینکه فرایند پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی خطر ارتکاب جرم را در مرحله طراحی بررسی می‌نماید و سعی دارد که فرصت‌های ارتکاب جرم را کاهش دهد یا از بین ببرد، اما اکثر اقدامات حفاظتی - امنیتی و پیشگیری از ارتکاب جرم بعد از وقوع جرم صورت می‌گیرد. در این صورت است که مکان وقوع جرم ناامن می‌شود. ثانیاً برخلاف روش‌های سنتی حفاظتی که در آن از قفل و زنگ خطر برای ایجاد امنیت استفاده می‌شد، در روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی، فرصت ارتکاب جرم را برای بزهکار به حداقل رسانده است، آن هم از طریق ایجاد مکان‌های مناسب و طراحی صحیح ساختمان‌ها و برخورداری از دیگر تسهیلات.

پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی رویکرد طبیعی نسبت به پیشگیری از ارتکاب جرم ارائه می‌دهد.<sup>۵</sup> به عبارت دیگر، طراحی مناسب، فضاهای سراسر بین و شفاف را به وجود می‌آورد که قانون‌گرایی را افزایش و فرصت ارتکاب جرم را از بین می‌برد یا کاهش می‌دهد. این سه اصل اساسی، طی مراحل به کار گرفته می‌شوند که از آن جمله می‌توان به کنترل دسترسی طبیعی، نظارت طبیعی و تقویت منطقه‌ای اشاره نمود.

۴. در این خصوص نگاه کنید به: حمیدرضا عامری سیاهویی؛ نقش معماری در پیشگیری از جرم (ترجمه)، انتشارات مجد، ۱۳۸۸، صص ۲۲ به بعد.

۵. عامری سیاهویی، همان.

کنترل دسترسی طبیعی: عبارت است از به کارگیری عناصر طراحی مناسب از جمله ورودی و خروجی‌ها، پیاده‌روها، ایجاد مناظر و چشم اندازهای طبیعی، نورپردازی و استقرار علائم برای کنترل رفت و آمد و اتخاذ رفتارهای مناسب. اگرچه استفاده از حصارها و دیگر موانع در برخی اماکن منجر به کنترل واقعی می‌شوند، اما نمی‌توان وجود موانع روان‌شناختی را نادیده گرفت. از آنجا که شهروندان منضبط و قانونمند نقش بسزایی در برقراری امنیت دارند، طراحی ساختمان و مکان‌ها باید به گونه‌ای انجام گیرد که آنان بتوانند اشراف کافی به محل داشته باشند. ایجاد مناظر طبیعی، نورپردازی و تعبیه پنجره، نوعی نظارت طبیعی را به وجود می‌آورد.

شمشادهای انبوه و بلند، و پوشش‌های گیاهی زیاد، محلی مناسب برای پنهان شدن محسوب می‌شوند و جلوی دید افراد را برای نظارت بر محیط اطراف و خیابان می‌گیرد. از سویی فعالیت‌های شبانه نیاز به نور بسیار دارد. به عبارت دیگر، نور زیاد برای تشخیص و شناسایی محیط لازم است، مکان‌های تاریک امکان پنهان شدن مجرمان و افرادی که مستعد ارتکاب بزه هستند را فراهم می‌نماید.

اتخاذ تصمیمات مناسب در برخی محله‌ها که احتمال ارتکاب جرم در آنجا زیاد است، بسیار اهمیت دارند. فعالیت‌های پرخطر، از جمله بازی بچه‌ها، باید در مناطقی ترتیب داده شود که بچه‌ها تحت نظارت باشند؛ ورودی‌های ساختمان باید به گونه‌ای باشد که ورود و خروج افراد کاملاً قابل مشاهده باشد. طراحان باید کار خود را به گونه‌ای انجام دهند که از حضور شاهدان عینی آن هم به طور شبانه روزی در محل مطمئن شوند.

این کار احتمال شناسایی فرد مجرم را بسیار زیاد می‌نماید. هنگامی که سومین نظریه پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی یعنی تقویت حفاظت محله و منطقه مطرح می‌شود، نقشه کشی محل و ایجاد چشم انداز و نیز تعریف فضاهای عمومی و خصوصی مد

نظر قرار می‌گیرند. فضاهای خصوصی دارای علائمی به منظور نشان دادن و تشخیص مالکیت هستند که این خود نقش هشدار را برای مجرم ایفاء می‌کند.

### ۵. برنامه‌ریزی برای پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی

پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی خطر ارتکاب جرم در جامعه را کاهش می‌دهد. اگر چه این نظریه نیاز به بازنگری رویدادها و خط مشی‌ها و تفکرات افرادی دارد که در استفاده از زمین و اتخاذ تصمیمات در زمینه توسعه نقش دارند، اما با این حال می‌توان به اصلاحاتی اشاره نمود که بدون صرف زمان و منابع مالی زیاد به دست می‌آیند. همین امر باعث می‌شود که پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی، به عنوان رویکرد و روندی جالب برای توسعه در هر جامعه‌ای مناسب باشد.

اگر چه فعالیت‌های بسیاری در قالب طرح پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی صورت می‌گیرند، اما طراحان باید محورهای ذیل را به‌طور خاص مورد توجه قرار دهند:

۱. در طرح‌های خود از مجریان قانون در بخش تصمیم‌گیری استفاده نمایند، زیرا آنها نسبت به جرم و رفتارهای مجرم آن هم در مناطق خاصی از شهر آگاهی کامل دارند.

۲. ارزیابی مشکلات موجود در ناحیه و ارائه راه حل؛

۳. بهبود شرایط کیفی زندگی از طریق برنامه‌های حفاظتی.

۴. اصلاح قوانین، مقررات و خط مشی‌ها بر اساس اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی.<sup>۶</sup>

۶. در خصوص نقش نهادهای دولتی و غیر دولتی در پیشگیری از جرم نگاه کنید به: کلارک، رونالد وی؛ پیشگیری از جرم، مطالعه موردی سرقت از فروشگاه‌ها، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۱.

## ۶. تحقیقات کیفی در نواحی موجود

مطالعات کیفی زیر مبتنی بر وقایعی است که در دو ناحیه ساراسوتای فلوریدا و فونیکس آریزونا به وقوع پیوسته است.<sup>۷</sup> در این نواحی، روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در فرایند طراحی و توسعه شهری نقش بسزایی داشته است.

## ۷. پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در ساراسوتای فلوریدا

در سال ۱۹۹۰ شهر ساراسوتا همچون سایر ایالات آمریکا درگیر مسائل مشابهی بود: چگونه می‌توان بافت قدیمی نواحی شهری را احیاء نمود، نواحی که بارزترین مشخصه آنها بناهای خصوصی فرسوده و شالوده متزلزل است امری که به نوعی مانع رشد سرمایه‌گذاری اقتصادی شده و سطح کیفی زندگی افراد جامعه را پایین آورده است. مقامات مسئول و ستاد شهری همگام با افراد جامعه با به‌کارگیری و اتخاذ راهبردهای پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در زمینه طراحی، ایجاد خط مشی و قوانین و مقررات به این امر پاسخ مثبت دادند و خود را در این مسئله درگیر نمودند. نتایج به دست آمده عبارت بود از کاهش جرم در این نواحی. این مطالعه موضوعی، خط‌مشی، روند و نتایج این گونه تلاش‌ها را بررسی می‌نماید.

## ۸. ممنوعیت نوسازی

مسیر منطقه شمال به عنوان دروازه شهر محسوب می‌شود و در دو سوی بزرگراه US41 قرار گرفته است، این اولین بزرگراه ساراسوتا است که در سال ۱۹۲۷ ساخته شده و ۲/۲ مایل طول دارد و از فرودگاه و مرز شمالی شهر تا به طرف جنوب و مرکز شهر ادامه دارد. هتل -

۷. عامری سیاهویی؛ همان، ص ۲۴ به بعد.

های بسیاری در این مسیر در دهه ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ میلادی ساخته شدند و در خدمت صنعت توریسم قرار گرفتند. نواحی بازرگانی، کلیسا، مدارس و دیگر مراکز فرهنگی متولی ارائه خدمات به توریست‌ها بودند. با گذشت زمان سه تغییر عمده و اساسی رخ داد. خیابان دو طرفه آسفالت شده به بزرگراه چهار باند بزرگی تبدیل شد. هتل‌های قدیمی در مقایسه با هتل‌های زنجیره‌ای مدرن متروک و منسوخ شدند و مقررات و قوانین جدیدی در زمینه توسعه املاک و زمین‌ها اتخاذ شدند که منجر به کاهش تراکم و افزایش فضای پارکینگ، ایجاد چشم اندازهای طبیعی و مخازن آب شدند. اما قوانین جدید باعث ایجاد نابرابری شدند و نوسازی مجدد را نیز محدود نمودند. فعالیت‌های ساخت و ساز و اصلاحات اُفت پیدا کرد، بازرگانی با مشکل روبه‌رو شد و جرم نیز افزایش یافت. در نتیجه منطقه مملو از بناهای فرسوده و قاچاقچیان مواد مخدر گردید و کشاورزان نیز از حومه شهر و روستاها به سمت شهر هجوم آوردند، به‌طوری که این ناحیه در سال ۱۹۹۰ به عنوان بدترین ناحیه شناخته شد. بر همین اساس بود که ساکنان منطقه در سال ۱۹۸۹ زمینه طراحی و نقشه‌کشی ساراسوتا را فراهم نمودند و نتایج بررسی‌ها منجر به توسعه و احیاء مجدد منطقه گردید.

### ۹. تیم مطالعاتی پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی

به منظور شناخت طبیعت جرم در نواحی شمالی بحث‌هایی میان طراحان و مراکز پلیس صورت گرفت که این خود منجر به شکل‌گیری تیم بررسی پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی شد. این تیم تحت نظارت شهردار قرار گرفت، آن هم با روش ارائه گزارش از طریق مدیران مربوطه. تیم اصلی شامل دو طراح، دو افسر پلیس و یک نفر از وزارت مسکن و شهرسازی بود.

این تیم بر اساس خط مشی فرهنگی مؤسسه ملی پیشگیری از جرم تشکیل شد و روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی اتخاذ گردید. علاوه بر سه روشی که در بالا بحث شد، از جمله کنترل دسترسی طبیعی، مراقبت طبیعی و استحکام منطقه‌ای آنها، اصل

چهارمی را نیز به آن افزودند و آن امر نگهداری بود. امر خطیر نگهداری و محافظت در جهت ادامه استفاده از فضا برای دستیابی به اهداف مورد نظر حائز اهمیت بود و خود بر امر مالکیت تأکید داشت و می‌توانست نظارت را از طریق کنترل رشد مناظر و تعمیر و جایگزینی روشنائی اعمال نماید.<sup>۸</sup>

محققان بر این عقیده‌اند که سهل‌انگاری در زمینه محافظت مهم‌ترین مسئله در افزایش جرم محسوب می‌شود.

به منظور تحقق و هدایت تلاش‌های تیم، هدف‌های بسیاری تعریف شدند. هدف تیم به کارگیری اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی برای کاهش آمار جرم در ساراسوتا بود. منطقه شمالی مهم‌ترین بخش برای اجرای این اهداف در نظر گرفته شد. جرائم مورد ارزیابی قرار گرفتند و توصیه‌هایی نیز در این زمینه صورت گرفت. دیگر اهداف عبارت بودند از: بررسی مجدد پروژه‌های توسعه خصوصی و شهری، بررسی و تنظیم کدهای موجود و فراهم‌آوری تسهیلات آموزشی برای تصمیم‌گیرندگان و مجریان برنامه و نیز افراد جامعه. راه کارهای به دست آمده بیانگر اهمیت موضوع بودند. به منظور تشویق افراد به توسعه و ایجاد اصلاحاتی در این زمینه شورای شهر با به-کارگیری روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی از سوی تیم اجرایی راه کارهایی را اتخاذ نمود.

#### ۱۰. منطقه تانیامی شمالی و روند مطالعه و بررسی این بخش

مطالعات انجام شده بر روی منطقه تانیامی شمالی مشتمل بر فرآیند طراحی و نقشه‌کشی این محدوده است. موفقیت این طرح منوط به همکاری نزدیک میان بخش‌های

۸ در خصوص تجزیه و تحلیل جرائم نگاه کنید به: شاوون ای و غیره، راهنمای تجزیه و تحلیل جرائم، ترجمه مهدی جاوید و سروش بهربر، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.

خصوصی و دولتی است. این امر همکاری میان طراحان، مجریان قانون و نقشه‌کشان را نیز به وجود می‌آورد.

### نقش طراحان

طراحان با طرح ریزی مطالعاتی دقیق، بخشی را به وجود آوردند که امکان برگزاری جلسات دولتی و مشارکت دیگر نهادها را فراهم آورد. همچنین طراحی شهر ساراسوتا در مصوبه رشد و توسعه شهری فلوریدا تصویب شد. اصلاحات انجام شده باعث به وجود آمدن منطقه جدیدی شد که با استفاده از اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی به وجود آمد.

طراحان سه عامل مهم را در زمینه توسعه، گسترش و احیاء مؤثر می‌دانستند:

۱. گسترش و توسعه مسیر شمالی بزرگراه US.41 که زمینه پیشرفت اقتصادی و سرمایه‌گذاری را در این مسیر از بین برده بود.

۲. اکثر مکان‌ها برای اجرای پروژه‌های مسکونی بسیار کوچک بودند.

۳. به دلیل تغییرات ناحیه‌ای بعد از افزایش دارایی‌های موجود، نابرابری‌های بسیاری به وجود آمد و همزمان با ساخت این بناها، نیازمندی‌هایی همچون لوله کشی آب، فضای پارکینگ و چشم اندازهای طبیعی بروز یافتند.

سازمان توسعه شهری و شهرسازی نیاز به ایجاد یک منطقه جدید را لازم و ضروری دید. در حال حاضر، منطقه متفاوت با نیازمندی‌هایی گوناگون وجود دارند. این مسئله امکان تغییراتی را در استفاده از زمین به وجود آورد و محدودیت‌های موجود را در زمینه توسعه و احیاء مجدد را از بین برد و اصلاحاتی را در راستای توسعه شهری به وجود آورد.

که شامل اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی و احیای حس هویت در افراد جامعه بود.<sup>۹</sup>

### ۱۱. مشارکت مردم

دروازه ۲۰۰۰، سازمان تجاری - فرهنگی محسوب می‌شود که در منطقه شمالی شکل گرفت و هدف آن کمک به طرح‌های آتی توسعه در منطقه شمالی بود و اعضای سازمان در پیشبرد فرآیند مطالعات و تحقیقات سهم بسزایی داشتند. دروازه ۲۰۰۰ خود امتیازی در امر طراحی برای دانشجویان فارغ التحصیل معماری از دانشگاه فلوریدای جنوبی محسوب می‌شد.

در طی فرایند تحقیقات و مطالعات، تجار و صاحبان حرف مجمع بازرگانان منطقه شمالی را به وجود آوردند و هدف‌شان پیشبرد تجارت و بازرگانی در این خطه بود. اعضای این انجمن در تمامی امور مردمی مشارکت داشتند و نماینده این انجمن به عنوان عضوی از هیئت مدیره سازمان دروازه ۲۰۰۰ به حساب می‌آمد. طراحان در مجموع هشت کارگاه عمومی را به وجود آوردند که سه واحد آن در امر بازرگانی و امور مربوط به توسعه نقش داشتند.

به دنبال تأسیس این کارگاه‌ها سه گردهمایی در خصوص امر حمل و نقل، معماری شهری و کاربری آینده اراضی صورت گرفت. دو گردهمایی آخر در زمینه دست یابی به نوعی اتفاق نظر در مورد طرح‌های اجرایی (کاربردی) فعالیت داشتند. ضمن اینکه اصلی - ترین دغدغه عموم مردم، جرم، معماری شهری (نافرم بودن آن)، کاربرد آتی اراضی (کالاها و خدمات بیشتر) و عدم حفاظت صحیح بود.

۹. در این خصوص نگاه کنید به: سوزان جیسون و غیره؛ طراحی محیطی جرم ستیز، ترجمه محسن کلاتری و ابوذر سلامی بیرامی، انتشارات دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، ۱۳۸۷

خصوصیت و تاریخچه منطقه، تسهیلات آموزشی و فرهنگی باعث شکل‌گیری نواحی مختلفی شد و درخت‌ها به عنوان سرمایه ملی درآمدند<sup>۱۰</sup>.

## ۱۲. اجرای قوانین

کارکنان پلیس شهر ساراسوتا نیز در فرآیند مطالعاتی این بخش همگام با حضور مردم شرکت نموده و پاسخگوی شهروندان شدند. این دسته داده‌های مربوط به جرم را تجزیه و تحلیل نمودند و راهبردهای پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی را از طریق فعالیت تیم مجری پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی دنبال نمودند. حضور افسران عالی‌رتبه پلیس در جلسات عمومی از دو جهت بسیار اهمیت داشت: اول اینکه فوراً می‌توانستند جوابگوی مردم باشند و دوم اینکه از طرح شکایت‌ها و نیز شیوع اطلاعات نادرست جلوگیری نمایند. این اطلاعات به پلیس این امکان را می‌داد که منابعی را در پاسخگویی مستقیم به امور شهروندان اختصاص دهند.

چهار نوع پاسخ از سوی پلیس ارائه شد:

۱. گشت زنی مستمر برای پیشگیری و از بین بردن فحشا و ولگردی؛
۲. استفاده از مأموران مخفی پلیس برای مبارزه با خشونت از سوی فحشاگران و مفسدان؛
۳. عملیات‌های مخفیانه برای کاهش میزان مصرف کوکائین و خشونت‌های ناشی از آن؛

۱۰. در مورد مشارکت مردم در پیشگیری از جرم نگاه کنید به: بیات، بهرام و غیره؛ پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، انتشارات معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۸۷.

۴. اجرای برنامه حریم‌سازی هتل‌ها و حضور فعال پلیس و همکاری با صاحبان هتل‌ها برای شناسایی و سرکوب خاطیان (متخلفان).

### ۱۳. مشارکت و حضور طراحان

معماران و طراحان مناظر طبیعی در زمینه فرآیند مطالعاتی و تحقیقاتی منطقه شمالی در چهار مورد نقش داشته‌اند:

۱. یک عضو معمار مؤسسه دروازه ۲۰۰۰، مطالعاتی را در زمینه معماری و طراحی شهری آغاز و در تمامی اجتماعات مردمی شرکت نمود و نمودار طراحی را پژوهشکده معماران آمریکا<sup>۱۱</sup> به وجود آورد تا ناحیه شمالی را اصلاح و بررسی نماید.
۲. دانشجویان فارغ التحصیل که سعی در ارائه پایان‌نامه خود داشتند به همراه دو استاد از دانشگاه فلوریدای جنوبی جذب مؤسسه دروازه ۲۰۰۰ شدند و با آن قرارداد بستند تا به بررسی شرایط ناحیه شمالی بپردازد و سپس اصلاحاتی را در آن انجام دهند. این کار از سوی انجمن خیریه گردشگران<sup>۱۲</sup> حمایت شد.
۳. داوطلبان بخش محلی سواحل خلیج به منظور ارائه برخی اصلاحات و بررسی‌ها در این زمینه نیز فعالیت نمودند. آنها به صورت گروهی کار کردند.
۴. یک معمار طراح مناظر طبیعی از سوی شورای شهر به کار گرفته شد تا به ایجاد فضای سبز کمک نماید. حضور طراحان در تکمیل مطالعات و تحقیقات سهم بسزایی داشت. حضور دانشجویان در تجدید قوا و احیای مجدد جامعه‌ای که سالیان متمادی افول و تنزل داشته نقش بسزایی داشت.

11. AIA: Archaeological Institute of America.

12. Galvin Charitable Trust .

به کارگیری مشاور طراح به شکل‌گیری برخی قوانین و مقررات واقعی و حقیقی بسیار کمک نمود.

#### ۱۴. ناحیه محصور منطقه شمالی (محدوده منطقه شمالی)

پس از تأیید اصلاحاتی در زمینه استفاده از اراضی، طراحان در زمینه توسعه برای ایجاد دروازه‌ای ایمن و جالب برای شهر یک ناحیه و محدوده خاص را به وجود آوردند و بندهای اصلاحی ویژه‌ای را برای بناهای موجود ایجاد نمودند که از آن جمله می‌توان به کاهش ذخایر آب حاصل از طغیان رودها بدون تأثیر بر میزان بیمه، ایجاد انگیزه برای ایجاد پارکینگ‌های مشترک، کاهش استاندارد بدون ایجاد فضایی برای حل مسئله پارکینگ، تأمین نیازمندی‌ها در جهت بهبود وضعیت تجاری و مسکونی نواحی بدون بروز خطر و حفظ ایمنی و عدم وجود نابرابری اشاره نمود.

این ناحیه در شکل‌گیری توسعه مجدد در مقیاس پایین، استفاده از اراضی، ارائه برخی اصلاحات برای راحتی عابر پیاده و برخورداری از اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی سهم بسزایی داشته است.

#### ۱۵. ارائه اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در ناحیه

##### "North Trail" شمالی

به منظور برخورداری از یک محدوده ایمن و بسیار عالی برخی نیازمندی‌هایی که اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی به دو طریق بروز می‌یابند: اول، از طریق تعدیل نیازهای طبیعی ناحیه و دوم، برخورداری از روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی بر اساس برخی راهکارهای مشخص مانند:

۱. نورپردازی خارج از ساختمان برای روشن کردن محیط اطراف، پارکینگ، ورودی و خروجی؛
  ۲. نصب روشنایی و بهره برداری از آن؛
  ۳. ایجاد بالکن‌های باز و بدون حصار، ایوان و پاسیو؛
  ۴. تشویق خانواده‌ها به استفاده از طبقات دوم و سوم؛
  ۵. هدایت مسیر پیاده‌روها به خیابان‌های بزرگ و دارای حق تقدم و عبور؛
  ۶. ایجاد پنجره‌های مشرف به خیابان‌ها؛
  ۷. پوشش فضای سبز و کاشت درختان سایبان با ارتفاع ۲/۵ فوت برای اینکه بوته‌ها را تحت پوشش قرار دهند. روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی به لحاظ ایمنی بسیار در مناطق مختلف کاربرد دارد، اما موفقیت روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی به طرز کار (کاربرد) و موفقیت خود مکان مورد نظر بستگی دارد. به همین دلیل تیم بررسی، راهکارهایی را ارائه نموده است. این بررسی‌ها و مطالعات نیز معمولاً از سوی مجریان قانون و طراحان آموزش دیده پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی تأیید می‌شوند. هدف عمده و اساسی تیم بررسی، ارائه توصیه‌های مهم و جالب می‌باشد.
- طرح توسعه پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی می‌بایستی تکمیل شده و توسط یک نفر مجری قانون و یک طراح آموزش دیده پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی یا فرد مسئول ساخت و ساز تأیید شود. طرح توسعه ارائه شده به هیئت اجرایی و انجمن شورای شهر باید جوابگوی تمامی موارد ذکر شده از سوی کارشناسان پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی باشد. هدف عمده این راهکارها ایجاد محیطی است که در آن فرصت ارتکاب جرم کاهش یافته و امنیت افزایش یابد. بازنگری پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی از سوی افرادی که نام‌شان و سمت‌شان در بالا ذکر شد باید در برگیرنده اصول زیر باشد:

## الف) اصول مربوط به نظارت و مراقبت طبیعی

۱. طراحی شرایط فیزیکی جهت بالا بردن میزان دید پنجره، ورودی و خروجی، پارکینگ، حفاظ درها، درختان، بوته‌ها، فنس یا دیوار و دیگر موانع موجود؛
۲. استقرار افراد یا انجام برخی فعالیت‌ها برای بالا بردن میزان کنترل و نظارت؛
۳. ایجاد روشنایی در شب برای پارکینگ‌ها، گذرگاه‌ها، و ورودی و خروجی‌ها.

## ب) اصول مربوط به کنترل و دسترسی طبیعی

۱. استفاده از پیاده‌روی‌ها و ایجاد روشنایی و فضای سبز برای هدایت افراد به ورودی‌ها و خروج از آنها؛
۲. استفاده از فنس، دیوار یا فضای سبز برای جلوگیری از دسترسی افراد به مناطق یا فضاهای تاریک و بدون روشنایی.

## ج) اصول مربوط به استحکامات منطقه‌ای

۱. استفاده از پیاده‌روها، فضای سبز، علامت‌گذاری، حفاظ و فنس به منظور تعیین محدوده مالکیت افراد.

## د) نگهداری و محافظت

۱. استفاده از فضاهای سبز بی حفاظ و بهبود وضعیت روشنایی به منظور تسهیل اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی برای نظارت طبیعی و کنترل دسترسی طبیعی و استحکامات منطقه‌ای.
۲. آیین و ضابطه ۳۵۶۲-۹۲ در منطقه شمالی از اداره توسعه و برنامه‌ریزی شهری ساراسوتا به دست آمده است. در حال حاضر تغییرات عمده اساسی برای شهر پیش‌بینی شده است.

## نتایج

همانگونه که در مقدمه ذکر شد نتایج مطالعات منطقه شمالی، از کاهش جرم و جنایت، افزایش فعالیت ساخت و ساز و غنی سازی جامعه حکایت دارد. فعالیت ساخت و ساز در منطقه شمالی از میزان پایین ۱۴ درصد در سال ۱۹۸۹ شروع و در سال ۱۹۹۵ به میزان ۳۹ درصد رسید.<sup>۱۳</sup>

### ۱۶. موفقیت کاربرد پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در مرکز

#### شهر ساراسوتا

در مرکز شهر ساراسوتا اصلاحات عمده و اساسی رخ داده است. هم زمان با شکل گیری روند پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی این شهر مشغول بهبود وضعیت پارک ها، پارکینگ ها، مراکز فروش در هسته مرکزی و تاریخی شهر بود و در نتیجه در ۳۲ مرکز فروش، چهار پارک و پارکینگ، گذرگاه ها و یک شاهراه از روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی استفاده شد و تأثیر آن باعث ایجاد زیبایی و امنیت در شهر گردید. افزایش میزان سرمایه گذاری خصوصی و پرتحرک بودن شبانه روزی مرکز شهر بسیار مورد اهمیت قرار گرفت. از سویی مردم شهر یک طرح ۵۰ ساله را تکمیل نمودند و ساراسوتا را به عنوان شهر رویاها در آوردند. در این طرح از روند پیشگیری از ارتکاب جرم از طریق طرح های محیطی بسیار استفاده می شد.

۱۳. در مورد منابع بیشتر در این خصوص نگاه کنید به: احمد فرهانی و لیلا اعزازی؛ منابع اینترنتی پیشگیری از جرم، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.

## ۱۷. اجرای طرح پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در فونیکس آریزونا

در سال ۱۹۹۴ شهر فونیکس بر اساس تعرفه سال ۲۰۰۰-۱۹۸۵ مبنی بر ایجاد تغییر اساسی در فونیکس به صورت یک شهرک درآمد. این مدل متشکل از یازده کمیته طراحی روستایی بود که توصیه‌هایی را برای کمیته طراحی و شورای شهر در خصوص امور مربوط به طراحی و معماری در بر داشتند.

مسئله اصلی که بسیار مورد توجه انکانتو<sup>۱۴</sup> و کمیته‌های طراحی و پروژه‌های روستایی قرار گرفت معضل جرم و جنایت بود.

کمیته‌های برنامه‌ریزی روستایی<sup>۱۵</sup> بر این عقیده بود که توجه به علل بروز جرم و رفع انگیزه‌ها با اهمیت‌تر از رسیدگی به جرائم پس از وقوع آنها است. بنابراین تصمیم گرفتند که تصویر ذهنی حاصل از روستاها را بهبود ببخشند. آنها طرح توسعه کسب و کار و داد و ستد را در روند ترقی روستاها بسیار با اهمیت دانستند.

اداره طرح‌ریزی شهر فونیکس برنامه‌ای برای کمک به کمیته‌های برنامه‌ریزی روستایی در جلوگیری از جرم و جنایت و افزایش امنیت ارائه نمود. جوامع ایمن از برنامه‌های استراتژیک و روابط بین سازمان در جهت افزایش امنیت استفاده می‌نمایند که متشکل از سه بخش عمده می‌باشد:

۱. توسعه روستایی و تشریک مساعی به منظور شناسایی امور امنیتی، بازنگری و ارزیابی منابع موجود و یادگیری روش‌های پیشگیری از جرم و جنایت و برقراری

14. Encanto.

15. Villag Planning Committees: Vpc.

امنیت. افزایش سطح آگاهی مردم و آموزش افراد جامعه که پل ارتباطی میان تمامی عناصر و اجزای موجود در برنامه ایمنی جوامع می باشد.

۲. روابط بین سازه‌ای: که پایه اساسی طرح ایمنی جامعه را تشکیل می دهد و منابع لازم را برای روستاها و مناطق هم جوار فراهم می نماید.

۳. ارزیابی استاندارد و اصلاحات اساسی: که خود در برگیرنده اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در استانداردها، مقررات ناحیه‌ای و بندهای مربوط به طرح کلی می باشد در تکمیل برنامه ایمنی جامعه از اهمیت بسزایی برخوردار است.

کتاب راهنمای جوامع ایمن و سالم که شامل ابزار پیشگیری از جرم و جنایت، راهکارهای اساسی، مطالعات موضوعی و منابع مالی و سرمایه گذاری می باشد که مختص شهر فونیکس است و در امنیت و جلوگیری از جرم و جنایت اهمیت بسزایی دارد.

سمپوزیوم جوامع سالم و ایمن که مبتکر گردهمایی اعضای سازمان های شهری، ادارات، کارشناسان متخصص و مقامات رسمی می شود. در این سمپوزیوم این افراد به درک صحیحی از امور امنیتی در روستاها و مناطق همجوار دست می یابند و راه حل هایی را برای این مشکلات ارائه می دهند. اخیراً توسعه روستایی آگاهی عمومی و روابط بین سازمانی بسیار مورد اهمیت قرار گرفته اند و پایه و اساس برنامه (طرح) امنیتی جوامع را تشکیل می دهند. تلاش های بسیاری نیز در سازمان های توسعه شهری و توسعه خدماتی صورت می پذیرد تا از اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی در استفاده از اراضی و فرآیند بازنگری طرح توسعه استفاده شود. پیش بینی می شود که هرگاه برنامه امنیتی جامعه شامل اصول پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی بیشتر مورد تأیید قرار گیرد، آنگاه روستاها و مناطق هم جوار از ابزارهای قومی برای حل مشکلات امنیتی و جرم و جنایت برخوردار خواهند بود.

### ۱۸. پیش‌بینی جرم و جنایت در برنامه‌های جدید توسعه

مطالعات موضوعی که در اینجا آورده شده نمونه‌های مهمی از میزان ارزش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی را در بافت شهری بیان می‌دارد. در خصوص برنامه‌های جدید توسعه و استفاده از از روش پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی مطالب زیادی در دسترس نمی‌باشد. رایج‌ترین مدل برای توسعه حومه شهری وجود مناطق حفاظدار می‌باشد. به عنوان مثال، خانواده‌ای که محل سکونت‌شان با دیوار و حصار احاطه شده تا از ورود افراد بیگانه جلوگیری شود. اگر چه این امر بسیار مورد استقبال قرار گرفته اما ارزش امنیتی در و حصار ممکن است ناچیز باشد. از همه بدتر اینکه مناطق محصور باعث تعجب طراحان، مدافعان حقوق بشر، مراکز خدماتی شده است و سؤالی را در ذهن‌شان ایجاد نموده است که چگونه می‌توان بدون وجود در و دیوار نظارت و کنترل داشت ؟

### ۱۹. منطقه وودرانچ: نمونه‌ای از یک طرح جامعه امنیتی

وودرانچ در یک منطقه تپه ماهور به وسعت ۳۷۵۰ متر مربع واقع است که در آن درختان بلوط و چنار فراوان رویده و در فواصل بین تپه‌ها مسیرهای سیلاب و گذرگاه‌های آبرفتی در بین شهر سیمی ولی در منطقه ونتورا کالیفرنیا به چشم می‌خورد. این منطقه شامل ۴۰۰۰ واحد مسکونی از انواع مختلف است که به منظور پاسخگویی به نیاز خانواده‌ها ساخته شده است.

این منطقه مشتمل بر چهار روستای به هم چسپیده (با جمعیت ۱۲۰۰۰ نفر) می‌باشد که هر یک طرح فضای سبز مختص خود را دارا می‌باشد که در اطراف هر یک فضای آزاد (باز) وجود دارد.

شبکه ارتباطی و جاده‌ای وودرانچ ارتباط منطقه‌ای بسیار خوبی را فراهم می‌نماید و این در حالی است که از میان دهکده‌های اطراف بدون نیاز به خیابان کشی متعدد عبور

می‌کند و ارتباط خوبی را بین مناطق مسکونی ایجاد می‌کند. فضای باز اطراف طبیعت بکر خود را حفظ کرده و از آن به عنوان پارک و مسیرهای دوچرخه سواری، پیاده روی، زمین گلف و مرکزی برای اجتماعات و بازی‌های سرگرم کننده استفاده شده است. بنا به اظهارات مسئول خدمات طراحی، کمیته طرح توسعه وودرانچ متشکل از پلیس، آتش نشانی و دیگر سازمان‌های شهری است که به‌طور مستمر طی برپایی جلساتی به بازنگری و انتقاد راجع به طرح‌های توسعه می‌پردازند. یکی از موضوعات مورد توجه در پروژه طرح توسعه وودرانچ تأثیر بالقوه بر خدمات و شرایط کیفی زندگی و امنیت جامعه می‌باشد. طرح جامع وودرانچ در زمینه رشد فیزیکی و نیازهای خدماتی شهر سیمی ولی ۲۵ درصد رشد داشته است. ما به مسائل کلی این منطقه و مسائل آن با سرمایه‌گذاری از پیش تعیین شده و درگیر کردن عموم و مسئولین و مدیران شهری از جمله پلیس و آتش نشانی برای طراحی جامعه نوین اقدام کردیم. به علاوه با سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیر بنایی و ارائه خدمات میزان موفقیت وودرانچ را تضمین نمودیم. حال پس از گذشت ۱۵ سال و تکمیل حدود ۷۰ درصد از طرح‌های توسعه وودرانچ، این شهر به عنوان الگویی برای طرح امنیتی جامعه و تشریک مساعی به حساب می‌آید.

در واقع وودرانچ جایزه موفقیت در زمینه رشد محسوس را از مجمع ملی خانه‌سازان برای این پروژه دریافت نمود. در ادامه موارد اساسی و بنیادی طرح وودرانچ که به طرح امنیتی پروژه کمک بسزایی نموده است آورده شده است.

## ۲۰. ورودی‌ها و خیابان‌های شهر

در طرح جامع سه ورودی اصلی در نظر گرفته شده که دسترسی سریع و قابل کنترل به نقاط حیاتی شهر را تأمین می‌کند. کلاتری و ایستگاه‌های آتش نشانی در مراکز فعال‌تر قرار گرفته که به عنوان خدمات کلیدی و حفظ امنیت حضور دائم داشته باشند و خیابان-

های باریک و ایجاد بلوک‌بندی مشخص جاده‌ها ترکیب قابل تعریفی از محدوده را شکل می‌دهد.

مواد تشکیل دهنده پیاده روها در نقاطی کلیدی تغییر می‌کند تا به عنوان علائم کاهش سرعت و تفکیک مناطق جدید شناخته شود. مبادی ورودی به خوبی طراحی شده به گونه‌ای مسافرین حس ورود به مجموعه‌ای نظم یافته و محیطی تحت مراقبت عالی را القا می‌کند.<sup>۱۶</sup>

## ۲۱. منطقه مسکونی

معماران که مسئولیت ساخت و سازهای مشرف به خیابان‌ها را به عهده دارند، تمام تلاش خود را به زیباسازی طرح‌ها و نماها معطوف داشته تا چشم رهگذران را به خود جلب کند. بسیاری از خانه‌های مستقل به صورت جدا از هم ساخته شده و با پوشش گیاهی زیبا حصاربندی شده‌اند و شش تا هفت خانه با فضای وسیعی از طبیعت زیبا از یکدیگر جداسازی شده‌اند و خطوط مرزی آنها به موازات یکدیگر طوری کشیده شده‌اند که ترکیبی زنجیروار از ارتباطات اجتماعی ساکنین را ممکن می‌کند و در فواصلی معین مسیرهای دسترسی خدمات پلیس، خودروهای امداد و آتش نشانی پیش‌بینی شده است.

## ۲۲. منطقه تجاری

منطقه مرکزی تجاری در وودرانچ در اطراف فضای دلپذیر گل و گیاه و فواره‌های آب و کنار پارکینگ‌های وسیع قرار گرفته و راه‌های دسترسی به اطراف و تسهیلات رفاهی

۱۶. در این خصوص نگاه کنید به: میشل اس. اسکات؛ پیشگیری از جرم، مطالعه موردی بی نظمی جوانان در اماکن عمومی، ترجمه مهدی مقیمی و حمید جریانی، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.

که همگی تحت کنترل و نظارت پلیس و سیستم امنیتی قرار دارند، علاوه بر خروجی‌هایی که در مسیرهای اصلی راه قرار دارند دور برگردان‌های قابل دسترسی برای رانندگان نیز پیش‌بینی شده، که همگی با نظم و زیبایی و ارتباط منطقی با یکدیگر مرتبط می‌شوند.

### ۲۳. ایستگاه‌های اتوبوس و مناطقی با نیمکت برای استراحت عموم

ایستگاه‌های خطوط اتوبوس با برنامه زمان‌بندی شده منظم برای تسهیل مسافرت درون شهری شهروندان و وودرانچ در محله‌هایی ساخته شده است که فضای طبیعی زیبا داشته و محل فعالیت عمومی است.

ایستگاه‌های اتوبوس به وسیله چراغ‌های زیبا نورپردازی شده تا از وقوع نزاع‌های احتمالی در خیابان به واسطه روشنایی و قابل رؤیت بودن جلوگیری شود و از مخفی شدن عوامل فساد و جرم جلوگیری کند.

محل‌های گردشگری عمومی نیز با نیمکت‌های راحت مجهز شده تا امنیت و راحتی عموم را تأمین کنند.

این نیمکت‌ها در محل تقاطع خیابان‌های پرجمعیت، مراکز خرید، پارک‌ها و ایستگاه اتوبوس، مدارس و در طول مناطق گردش‌گری و فضاهای باز مشرف به خیابان‌ها با کنترل و دسترسی بالا به خدمات پشتیبانی احداث شده است.

### ۲۴. مسیرهای راهپیمایی، پارک‌ها و فضاهای باز

نقطه اوج فعالیت‌های اجتماعی در وودرانچ پارک‌های این شهر است. پارک بزرگ این شهر به وسیله درختان که در دو طرف خیابان‌ها قرار گرفته فرصت مناسبی برای تعقیب و مراقبت پلیس است. کلیه پارک‌ها در وودرانچ دارای سیستم روشنایی، فضاهای باز و

سبز، خدمات نگهداری و خطوط ارتباطی و دسترسی به اطراف هستند که امکان دسترسی را آسان می‌کنند.

## ۲۵. نورپردازی و فضاهای سبز

طرح جامع نورپردازی برای وودرنج گسترده و در عین حال در نقاطی به صورت متمرکز انجام شده که بیشتر محل تجمع و مرکز فعالیت‌های اجتماعی است و در محل‌هایی هم به تناسب از نور ملایم‌تر برخوردار شده است. این نحوه توزیع روشنایی در تمام مراکز فروش و در طول مسیرهای عبور در پارک پیش‌بینی شده است. فضاهای باز و سبز با تمرکز بر ایجاد چشم انداز در سطوح پست با نیمکت‌های ساخته شده از تنه درختان طراحی شده و حالت طبیعی محیط حفظ شده است. مردم به نگهداری و حفظ نظافت محیط با حس مالکیت بر آن توجه می‌کنند و طوری به آن توجه دارند که گویی به خود آنها تعلق دارد.

شورای تصمیم‌گیری منتخب برای سازماندهی و برنامه‌ریزی در فعالیت‌های مشارکتی و نظارتی بر برنامه‌های طرح و توسعه، مشارکت و نظارت فعال دارد. این شورا ماهی یک بار تشکیل جلسه می‌دهد و در خصوص موارد مهم و دغدغه‌انگیز بحث و تبادل نظر کرده و راهکارهای اصلاحی ارائه می‌کند. این شورا به عنوان رابط بین شهروندان و مسئولین شهری بر پایه اطلاعات و از طریق همایش‌هایی که با اهالی برگزار می‌شود عمل می‌کند و با انجام برنامه‌های آموزشی - فرهنگی و مدیریت تحول و اعمال روش‌های نگهداری استاندارد اقدامات بهبودی را هدایت و رهبری می‌کند.<sup>۱۷</sup>

۱۷. در خصوص رویه‌های پیشگیری از جرم نگاه کنید به: ابراهیمی، شهرام؛ مجموعه رویه‌های بین‌المللی پیشگیری از جرم (ترجمه)، نشر میزان، ۱۳۸۸.

## نتیجه گیری

سه مطالعه موردی که در این مجموعه از آن یاد شد نشان دهنده ارزش های بالقوه به- کار گرفته شده در زمینه طراحی محیط و فضا در راستای کاهش جرائم و ایجاد محیط زیست شایسته و سالم برای زندگی شهری بود. آنگاه که نظریه های پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی به طور متمرکز در قالب فرآیندهای طراحی و نمونه سازی به مرحله اجرا گذاشته شود می توان پایین آمدن نرخ جرم و جنایت را تضمین کرد و شرایط اجتماعی را برای رونق اقتصادی و نوسازی محیطی شایسته زیستن فراهم کرد.

برای موفقیت در انجام برنامه ها سه عنصر حیاتی وجود دارد:

۱. شناخت مسئله و پیدا کردن فرایند حل مشکل از طریق مشارکت فعال شهروندان همچنین طراحان حرفه ای آشنا به شرایط و محل. شهروندان معمولاً تصویر روشنی از مسائل و مشکلات را در ابعاد مختلف مطرح می کنند. طراحان حرفه ای قادرند راه حل مناسب را (با حداقل هزینه) ارائه کنند. آنها در خلال فازهای طراحی مشارکت می کنند و پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی را در طرح های پروژه ای آینده و تسهیل در انجام آنها کمک می کنند.

۲. دومین برنامه ها به لحاظ اهمیت و اولویت برنامه ای است که شورای شهر، شهردار و مدیران شهری را حمایت می کند. بدون مساعدت آنها طراحان حرفه ای زمان لازم را برای مطالعه جامع و عمیق و دسترسی به منابع را نخواهد داشت. به علاوه بدون کمک آنها موفقیتی در خصوص بهبود شرایط و تدارک لازم که پشتیبانی کننده اهداف پیشگیری از جرم از گذر طراحی محیطی باشد حاصل نخواهد شد.

۳. انجام برنامه باید با اهتمام و همیاری دپارتمان ها و آژانس های فعال در بهره برداری از زمین و توسعه شهری طراحان کار گروهی و مشارکت همگانی، قوانین قابل اجرای

محکم و کاربردی، مسئولین ساخت و ساز مسکن و دیگران که هر یک از منظر متفاوتی و بر مبنای منابع بالقوه و در دسترس خود به تغییر بهینه ارقام جدول مقایسه رشد کمک می-کنند، صورت گیرد.

## فهرست منابع

## الف: فارسی

۱. آشوری، محمد، جایگزین‌های حبس یا مجازات‌های بینابین، نشر گرایش، ۱۳۸۲.
۲. اردبیلی، محمدعلی، حقوق جزای عمومی، جلد ۱ و ۲، نشر میزان، ۱۳۸۵.
۳. ایان کلوکوهن، طراحی عاری از جرم، ترجمه مهرداد رایجیان و حمیدرضا عامری سیاهویی، میزان، ۱۳۸۸.
۴. ابراهیمی، شهرام، مجموعه رویه‌های بین المللی پیشگیری از جرم (ترجمه)، میزان، ۱۳۸۸.
۵. بیات، بهرام و همکاران، پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، انتشارات معاونت اجتماعی ناجا، ۱۳۸۷.
۶. سوزان جیسون و همکاران، طراحی محیطی جرم ستیز، ترجمه محسن کلانتری و ابوذر سلامی بیرامی، انتشارات دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، ۱۳۸۷.
۷. شاون ای و همکاران، راهنمای تجزیه و تحلیل جرایم، ترجمه مهدی جاوید و سروش بهربر، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.
۸. عامری سیاهویی، حمیدرضا، نقش معماری در پیشگیری از جرم (ترجمه)، انتشارات مجد، ۱۳۸۸.
۹. فرهانی، احمد و لیلا اعزازی، منابع اینترنتی پیشگیری از جرم، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.
۱۰. کلارک، رونالد وی، پیشگیری از جرم، مطالعه موردی سرقت از فروشگاه‌ها، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.

۱۱. میشل اس. اسکات، پیشگیری از جرم، مطالعه موردی بی نظمی جوانان در اماکن عمومی، ترجمه مهدی مقیمی و حمید جریانی، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۸.

۱۲. نجفی ابرندآبادی، علی حسین، مباحثی در علوم جنایی، تقریرات استاد در دانشگاهها، ۱۳۸۶.

### ب: لاتین

1. Aubette, J. (2003) Programme d'Intervention en Milieu Scolaire: Une approche pluridisciplinaire pour connaitre la violence, le taxage et les drogues à l' école, Québec, May 11-14.
2. Commission for Architecture and the Built Environment (CABE) & Office of the Deputy Prim Minister (ODPM) in Association with Design for Homes (2003). The value of Housing Design and Layout. Thames Telford.
3. Crowe, Timothy D. (2005), The Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) MA: Butterworth-Heinemann.
4. Department of the Environment (DOE)(1992). Design Bulletin 32, Residential Roads and Footpaths- Layout Considerations, Second Edition. HMSO.
5. Department of Justice of south Australia, fact sheet D(2007). Market Reduction Approach in Crime Prevention. Department of justice, south Ustralia,, Crime Prevention unit.
6. Home Office Crime Reduction College (2003). Crime Reduction Basics- Tackling Crime and Anti- Social Behaviour in the Community. Home Office.

7. Michael and Eloise E. Melvin(1997), Crime Prevention Techniques, revised by Robert B. Yow McNeill, (2007), North Carolina Justice Academy, U.S.A.
8. Newman, O(1973a). Defensible Space: Crime Prevention Through Urban Design Macmillan.
9. Sansfacon, Daniel(1998). The Role of plice in Crime Prevention, synthesis Report of Montreal.